Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 52(58) Vilnius, ketvirtadienis, 1929 m. lapkričio mėn. 7 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9— 2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams—4 auks., pusei metų—2 auks. 3 mėn.—1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. Užsienyje metams 1 doleris. Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

IŠ MOKYKLŲ GYVENIMO.

Nuo mokslo metų pradžios praslinko jau du mėnesiai. Per tą laiką mes galėjome paduoti mūsų skaitytojams gana daug faktų iš mūsų mokyklų gyvenimo. Dabar manome iš tų faktų padaryti kelias bendresnio pobūdžio išvadas, kad mūsų skaitytojai galėtų susigaudyti, kokiais keliais žengia mūsų mokykla. Gal tai kartu paskatins ir kitus ne tik tarti savo žodį, bet padėti surasti išeitį iš susidariusių sunkenybių.

Pirmučiausia turime pabrėžti, kad valstybės įstatymai leidžia švietimo draugijoms steigti mokyklas, organizuoti kursus, daryti paskaitas — žodžiu, šviesti liaudį. Įstatymų dvasia, reikia pripažinti, yra palanki visokiariopam kultūros ir švietimo darbui. Praktikoje išeina kiek kitaip. „Ryto" švietimo draugija, kaip mes savo laiku minėjome, į prašymus steigti tame ar kitame sodžiuje privatinę mokyklą, gauna iš Vilniaus Kuratorijos trumpus atsakymus: prašymas nepatenkintas. Išeina, kad klausimo, kur yra reikalinga lietuvių mokykla ir ar reikalinga, pati lietuvių visuomenė ir organizacijos negali rišti. Pastebėta, kad šiemet, kur „Rytas" prašė privatinės lietuvių mokyklos, ten pasirūpinta įsteigti valdiškos mokyklos ir vietomis duoti mokytojai(os), kurie(os) bent kiek moka lietuviškai. Žinoma, prieš geras valdiškas lietuviškas mokyklas su lietuviais mokytojais lietuvių visuomenė nieko negali turėti ir neturi, o „Ryto" draugija, kaip matėme, vieną pilnai kvalifikuotą savo mokytoją atleido į tokią valdišką mokyklą. Nelaimei, ne daug mūsų sodžius susilaukia tokių valdiškų mokyklų, kuriomis lietuvių visuomenė būtų patenkinta. Todel ir nerimsta sodžius. Delegacijos važinėja pas inspektorius ir į „Rytą" rašo prašymus.

Yra ir kita priežastis, kuri verčia sodžių nerimti. Ligšiol daug privatinių lietuviškų mokyklų negali pradėti veikti, nes nesusilaukė jokio atsakymo į savo prašymus, įteiktus dar gegužės ir birželio mėnesiuose. Toks mūsų mokyklų leidimo suvėlinimas sudaro daug nesmagumų ir tėvams ir švietimo draugijoms. Tėvai būna priversti užrašyti savo vaikus į esamas valdiškas mokyklas, o atsiradus paskui privatinei mokyklai, atima vaikus iš valdiškos ir nusiunčia privatinėn. Kyla tuomet nesusipratimai tarp valdiškos mokyklos mokytojų ir tėvų ir dažnai privatinės mokyklos mokytojas visai nepamatuotai gauna agitatoriaus vardą; kad neprileisti prie vaikų atsiėmimo iš valdiškos mokyklos, vienas inspektoratas net uždraude imti į privatinę mokyklą vaikus, kurių sąrašą jis prisiuntė (Klėpočiai), žinoma, nenurodęs įstatymo, kuriuo galėtų paremti savo parėdymą; Klepočiams mokytojas ligi šiol dar nepatvirtintas.

Be to, mokykloms leidimų vilkinimas stato ir švietimo draugijas ir jos mokytojus labai keblion padėtin. Mokytojai nežino, ar turės kitiems metams vietą ir darbą, o draugijos gyvena po kelis mėnesius nežinodamos, ar mokėti dar neleistų mokyklų mokytojams algas (Tusamonių mokyklos mokytoja juk susilaukė 1927 — 28 mokslo metam patvirtinimo 1928 metais apie Velykas), ar juos paleisti. Bet į tokius mažmožius nekreipiama domės ir del jų perdaug nesigriaužiama.

Ypač ryškūs įvykiai su mokyklomis Pažemiškėje ir Šakališkėje. Pažemiškėje ligi šių mokslo metų dirbo dvi mokytojos, šiais metais vienos jų netvirtina ir įsteigė valdišką mokyklą. Šakališkėje, kaip rašėme savo laiku, buvo privatinė mokykla, bet jos vėliau neleido, nes per arti buvusi Kaltinėnų valdiškos mokyklos; sodžius per metus jokios mokyklos neturėjo; šiemet jame įkurta valdiška mokykla. Čia jau, sugretinus abu įvykiu, kiekvienas gali padaryti išvadas, prie ko einama ir ko siekiama. Bet gi iš šių faktų mes tų išvadų del suprantamų priežasčių nesiryžtame daryti.

Bendrai, švietimo draugijos nusiskundžia, kad paskutiniais šiais metais dirbti kultūrinis darbas yra labai sunku, ir atvirai pasisako, kad šių dienų lietuvių mokyklų ir mokytojų būklė yra daug sunkesnė, kaip Grabskių gadynėje.

V—nas.

Švedai ir Lietuvos universitetas.

Švedų karališkosios akademijos rektorius Adolpas Schuen, kuris su keliais švedų profesoriais viešėjo Lietuvoj, atsiuntė Lietuvos universiteto rektoriui V. Čepinskui laišką, kuriame tarp kita ko reiškia noro siųsti Lietuvon švedų archeologų ekspediciją, kuri su Lietuvos senovės tyrinėtojais, ištirtų Apuolės pilį, kuri dar devintam amžiuje buvo švedų paimta. Studentai galėtų tiems darbams prisižiūrėti. Švedai norėtų susipažinti su lietuvių senobiniu ūkiu. Gal Kauno universitetas rastų galimybės leisti bent 4 savaites per metus švedų kalbos kursui. Jaunam Lietuvos universitetui sutinka švedai padėti knygomis, kaip esą padėję Rygos ir Tartų universitetams. Norėtų taip pat švedai turėti Lietuvos universiteto leidžiamus raštus.

Iš Belgijos.

Belgijos sostinė spalių mėn. 23 d. sulaukė didelio svečio: atvyko Italijos sosto įpėdinis Humbert piršlybosna pas Belgijos karalaitę Marie-José. Miestas, gražiai išpuostas, su didžiausiu džiaugsmu ir ūpu jį priėmė. Bet, deja, bendrą nuotaiką sugadino nelauktas įvykis. Esant karalaičiui prie Nežinomojo Kareivio kapo, kur jis uždėjo vainiką, tūlas de Rosa, Paryžiaus universiteto studentas, Italijos pilietis, kėsinęsis jį nužudyti: paleido prasiskverbęs pro garbės sargybą ir minią į jį revolverio šūvį, bet nepataikė. Kaltininkas sugantas ir patalpintas šaltojoj. Tardymas parodė, kad kaltinamasis priklausęs prie antifašistų sąjungos Paryžiuj ir atvykęs nužudyti karalaitį, ištraukęs burtus.

Italijos sosto įpėdinis paviešėjęs pas Belgijos karalių ir aplankęs žymesnius asmenis iškilmingai susižiedavosu Belgijos karalaite ir po poros dienų apleido sostinę.

Pasikėsinimas neigiamai atsiliepė į svetimtaučių padėtį Belgijoj. Vyriausybė ėmėsi žygių nedėkingųjų ponų asmenybei patikrinti bei jų eksportui. Mat, čia svetimtaučiai dar nuo senovės turėjo labai didelę laisvę, kurią, kaip matom, pradeda blogai naudoti. Panašūs atsitikimai čia nepirmiena. Reta dienelė praslenka, kad kuris nors svetimtautis neiškrėstų šposų—muštynių, žudymų, ypač tuo pasižymi lenkai, kurių vardas panašiose aferose įsimaišęs veik kasdien skamba laikraščiuose.

Belgai tuo labai nustebę ir susirūpinę. Girdėti balsų, kurie klausia svetimtančius kaip ilgai pastarieji naudosis belgų nuoširdumu ir simpatija.

Taigi matome ką reiškia apsišvietimas. Be jo žmonės pakliuvę į apsišviestusį kraštą ne tik nemoka savęs valdyti ir tarpusavyj sugyventi, bet davę laisvę savo žemiems norams ir įpročiams yra linkę net ardyti ir vietinių ramųjį gyvenimą.

Smalėnas.

Del kunigų susivažiavimo.

Tenka girdėti nusiskundimų, kodel prieš karą lietuviai kunigai darydavo susivažiavimus Vilniuje, o dabar nedaro. Provincija dažniausia kaltina miestą. Iš tikrųjų tai miesto kunigai visuomet vietos reikalus gali aptarti be didesnio susivažiavimo. Jeigu susivažiavimai būtų reikalingi, tai daugiau provincijos kunigams. Užtat prieš karą tokius susivažiavimus visuomet kviesdavo provincijos kunigai, būtent: kun. Mironas ir kun. Petrulis. Jeigu dabar sodžiaus kunigai turėtų daug klausimų susivažiavimui, tai iš jų tarpo turėtų išeiti ir susivažiavimo iniciatyva. Ar šių dienų apystovos tinka lietuvių kunigų susivažiavimams, tuotarp to klausimo negvildensim. Man atrodo kad didesnis lietuvių gal ir gudų kunigų susivažiavimas bus reikalingas sąryšy su Vilniaus vyskupijos sinodu. Tik šio sinodo terminas dar nėra žinomas.

X.

Bėgimas iš Solovkų kalėjimo.

Paskutinės žinios praneša, kad daugeliui politinių kalinių, kalinamų Sovietų Rusijos didžiausiame sunkiųjų darbų kalėjime Solovkuose, pavyko pabėgti. Dideliais būriais pabėgę kaliniai perejo Rusijos-Suomijos sieną. Kaip jiems pavyko pabėgti, tuo tarpu nežinia, spėjama, kad bus įvykęs kalinių maištas, ku. riame buvusi nugalėta sargyba.

Miesto Storastijos parėdymu, „Vilniaus Rytojaus" 51 Nr. tapo sukonfiskuotas. Nenorėdami palikti skaitytojų be laikraščio, leidžiame šį numerį.

MIRĖ PROF. JONAS BAUDOUIN DE COURTENAY.

Perei̇tą sekmadienį pamirė Varšuvoje vienas žymiausių filologas prof. Jonas Baudouin de Courtenay. Velionis profesorius, kaipo didelis mokslininkas buvo žinomas visame kultūringame pasaulyje. Dirbdamas kalbotyros srityje parašė visą eilę mokslinių veikalų. Prof. Baudouin de Courtenay buvo artimas lietuvių draugas, ir kaipo filologas palaikydavo geriausius santykius su lietuvių kalbininkais: vysk. Baranausku, kun. Jauniumi ir kitais. Netgi mirus kun. Jauniui, jisai parašė „Draugijos" žurnalan apie Jauniaus nuopelnus. Velionis šaly mokslo aktyviai dalyvavo visuomenės gyvenime ir buvo nuoširdus nuskriaustųjų tautų draugas ir užtarėjas.

POLITIKOS APŽVALGA.

Prancūzams nesiseka sulipdyti ministerių kabinetas. Daladieras lipdė prancūzams vyriausybę iš kairiųjų partijų ir jam nepasisekė. Kairieji nepanorėjo dirbti su tautiškai nusistačiusiomis partijomis, o be pastarųjų nenorėjo būti ministeriu ir Briandas. Prezidentas pavedė Klementėliui sudaryti vyriausybę. Visi Klementėlį gyrė, bet jis nieko nepadarė. Žodžiu, šis prancūzų vyriausybės krizis ir partijų derybos rodo, kad prancūzų politika yra labai nevienoda ir lengvai gali pasukti kiton pusėn. Kol kas vienas Briandas turi didelį pasitikėjimą ir be jo negalima sudaryti ministerių kabineto, o su juo labai sunku. Galų gale galima laukti, kad Prancūzijoje nusvers pinigas ir vyriausybė bus sudaryta panaši į Puankarės kabinetą.

Atsisakius sudaryti prancūzų kabinetą Deladier'ui ir Clementeliui, prezidentas Doumergas pavedė sudaryti vyriausybę respublikonui Tardieu, kurio kabinete dalyvaus taip pat Biandas, kaipo užsienio reikalų ministeris.

Vengrų atstovai Paryžiaus karo atlyginimų konferencijoje griežtai pastatė savo reikalavimus del karo atlyginimų. Del tų vadinamų „rytų atlyginimų" nutrūko Paryžiaus konferencija. Čekoslovakija, Pietųslavija ir Rumunija, o su jomis ir Graikija su Lenkija kelsiančios del to vengrų žygio protestą. Gal būtų vietoje dabar ir lietuviams podraug su vengrais kelti sau padarytas skriaudas karo metu ir po karo, juk, pasibaigus visoms konferencijoms ir deryboms gali būti pervėlu.

Anglijos parlamente Loyd Džordžas paklausė vyriausybės atstovą Snowdeną, kaip yra su anglies kasyklų darbininkais. Snowdenas atsakė, kad šiuo metu vyriausybė neturi dar galimybės duoti atsakymą. Kasyklų savininkai ir darbininkai yra nusistatę prieš vyriausybės nusistatymą. Darbo partijai tekę čia savo taktika ir planai keisti. Darbininkai linksta tartis su kasyklų savininkais be ministerių žinios.

Iš Klaipėdos krašto.

Lietuvių Tautinio Banko sukaktuvės.

Nesenai suėjo lygiai 10 metų, kai Klaipėdoje veikia sėkmingai tautinis lietuvių bankas, kuris yra viena stipriausių lietuvių įstaigų atgautame Klaipėdos krašto. Tas sukaktuves Klaipėdos lietuviai minėjo iškilmingai. Pereito mėnesio 26 dieną lietuvių klube įvyko iškilmingas visų banko akcionierių susirinkimas, kuriame taipogi dalyvavo didelis kviestų svečių skaičius. Svečių tarpe buvo: Klaipėdos krašto gubernatorius p. Merkys, krašto komendantas pulk. leit. Liormanas ir Klaipėdos bei kitų Lietuvos bankų atstovai.

Susirinkusius pasveikino banko priežiūros tarybos pirmininkas p. Stikliorius, kuris pareiškė svečiams padėką už atsilankymą, ypatingai Klaipėdos krašto gubernatoriui p. Merkiui, kuris savo dalyvavimu parodęs, jog jam rūpi krašto ekonominė gerovė. Po to, banko direktorius p. Juozapaitis laikė paskaitą apie bankų reikšmę tautiniame gyvenime.

Šia proga tenka pažymėti, kad „tautinis lietuvių bankas“ yra seniausias Nepriklausomojoj Lietuvoj. Jis buvo įkurtas 1919 metais rugsėjo 20 d. P. Juozapaičio iniciatyva, kuris ligšiol stovi banko pryšaky. Anksčiau bankas vadinosi „Lietuvių Bankas“; jis pradėjo savo operacijas spalių 27 d. 1923 metais. „Lietuvių Bankas“ virto „Tautinių Lietuvių Banku“ ir jau turėjo apie 1000 narių. Bankas yra žymus ekonominis faktorius Klaipėdos krašte. Jis turi keletą skyrių visame Klaipėdos krašte. Po jo kalbėjo apie 10 metų „Tautinio Lietuvių Banko“ gyvavimą p. Stikliorius. Po visų kalbų įvyko bendri pietūs; pietų metu kalbėjo Klaipėdos krašto gubernatorius p. Merkys. Jis savo kalboj pabrėžė, kad prisikėlusiems iš gilaus miego lietuviams, kovojant už nepriklausomybę, teko kovoti visose srityse: politinėj, kultūrinėj ir ekonominėj. Klaipėdos krašto lietuviai tai gerai supratę ir darę viską, kad taptų, nepriklausomi. Šiais sumetimais ir atsirado „Tautinis Lietuvių Bankas“. Lietuvių bankas Klaipėdos turi labai daug uždavinių ir jam tenka kovoti su didesniais sunkumais, negu bet kuriam bankui Didžiojoj Lietuvoj. Nežiūrint į tai, reikia pažymėti, kad „Tautinis Lietuvių Bankas“ per 10 savo gyvavimo metų daug yra pasiekęs. Baigdamas savo kalbą, gubernatorius palinkėjo bankui sėkmingos ateities ir sušuko valio.

Sukaktuvių proga bankas gavo visą eilę pasveikinimų. („L. A.“)

Iš mūsų draugijų gyvenimo. Liet. Šv. Kazim. D-jos skyrius Bernotuose, Švenč. apskr.

Sveikatos kampelis.

Aštrus skilvio kataras (sloga).

Kataru, arba sloga, vadiname gleivinės plėvelės uždegimą, susirgimą. Sloga gali paliesti kiekvieną gleivinę plėvelę, pav., nosės gleiv. plėv. — nosės sloga, ryklės gleiv. plėv. — katarališka angina, skilvio gl. plėv. — skilvio sloga. Visos slogos yra lengvi susirgimai, kadangi paliečia jos organą paviršutiniai ir palyginus trumpą laiką nepajėgia organas prideramai atlikti jam pavesto darbo. Prie šios rūšies kentėjimų ir priskaitomas skilvio (skrandžio) kataras. Dažniausiai pareina jis nuo *blogo sugedusio valgio.* Sunkiai ir pavojingai galima susirgti, ypač pavalgius sugedusios mėsos, dešrų, senos žuvies ar nuodingų grybų. *Aštrūs* valgiai, kaip uksusas, spiritas ir kt. irgi gali iššaukti skilvio slogą. Taip pat *kas daug rūko, geria, greit valgo ir blogai kramto,* tas anksčiau ar vėliau pagadins sau skilvį. Skilvis greičiau pagenda pas silpnesnius asmenis, pas ligonius, pas sveikstančius (rekonvalescentus). Didelis susijaudinimas, pyktis, išgąstis, sunkus protiškas darbas tuoj po valgio, persišaldymas — visa tai gali būti skilvio susirgimų priežastimi. Peršaldyt skilvį galima labai šaltais valgiais ar gėrimais, pilvo paviršiaus, kojų ar viso kūno peršalimu. Skilvio sloga yra daugelio ligų su karščiu palydovas.

Susirgusiam skilvio kataru pasidaro bloga, svaigsta ir skauda galvą (kaktą), verčia vemti, skauda po krūtine. Prapuola apetitas, aisimaino skonis, visi valgiai ir gėrimai atrodo negardūs. Ligonis nejaučia jokio patraukimo prie darbo.

Ši liga nėra pavojinga ir kartais pereina į kokias 2—3 dienas, rečiau tęsiasi savaitę. Tik per didesnį ligonio neatsargumą ji gali prasitęsti kartais kelias savaites. Pas linkusius prie skilvio susirgimų asmenis šioji liga, atsikartodama, gali įsisenėti, pavirsti chronišku skilvio kataru.

Visų pirma tokiam ligoniui reikia pašalinti iš skilvio netikusį maistą. Jei jis pats nevemia, tai reikia kutenant gomurį pravemdinti. Nieko nevalgyti, pakol praeis traukimas vemti ir skausmai po krūtine. Jei vėmimas ilgai ligonį tąso, nors jau maistas ir išvemtas, reikia duoti ryti ledo gabalėlius, ar atsigerti šalto zelterio (woda sodowa), arba turint namie, 20 Hofmano ar šaltamėčių lašų, po krūtine šaltą kompresą padėti. Ligonį reik netik pravemdinti, bet ir būtinai paliuosuoti vidurius, duodant 1—2 šaukštus *ricinos* arba šaukštą *karčiosios druskos* ištirpintos pusėje stiklinės vandens. Ligoniui aprimus, skausmus gali nuraminti šiltas kompresas po krūtine.

Prie progos reiktų gal čia paminėti, kad ir yra ir *žarnų aštrus kataras.* Liga labai paplitusi. Apsireiškimai: pilvas skauda, gurguliuoja, *oran dažnai varo.* Priemonės čia irgi tos pačios. Be to, jei viduriams gerai išvalius viduriavimas tebesitęsia, galima priimti *tanalbino* (3 kartus per dieną po vieną miltelį). Nuo pilvo skausmo — priimti keletą kartų po 20—30 šaltamėčių lašų.

P. K—vičius.

Tarptautinė paroda Antverpene.

(Mūsų korespondento).

Sąryšyj su Belgijos Nepriklausomybės 100 metų sukaktuvėmis ateinančią vasarą Antverpene ruošiama didžiulė tarptautinė paroda. Belgų tauta kultūringa, darbšti ir energinga. Todėl ir į savo brangių sukaktuvių minėjimą kreipia ypatingo dėmesio ir nori pasirodyti ne bet kaip. Jie Antverpeno parodai, kaip mes D. L. K. Vytauto sukaktuvėms, ruošiasi jau pusė metų. Laikraščiai išmarginti įvairių įvairiausiais straipsniais informacijomis, raginimais ir jau dabar matyti, kad parodos darbas, įpusėjęs. Numatoma, kad parodoj dalyvaus daug svetimų valstybių iš viso margojo pasaulio. Nekurios jau dabar statosi savo pavilijonus, o inžinieriai tik krapšto pakaušius, kad tik padarius „mandriau“ už kitus savo krašto „gūžtas“. Galima spėti, kad gražioji Antverpeno aikštė pavirs 1930 metais į tarptautinį kvartalą, išmargintą moderniausia statyba, žinoma, nebe „pridėčko“ ir savų kraštų charakterio.

Teko patirti, kad šioj parodoj dalyvaus ir Lietuva. Šiuo reikalu vietoj rūpinasi Lietuvos garbės Konsulas Briuselyj p. Furst-Magerman. Jis šiomis dienomis važiuos Antverpenan Lietuvos pavilijonui parinkti tinkamos vietos ir jo darbus paves lietuviams gyvenantiems Belgijoj. Pavilijono projektą greičiausia darys lietuvis, Briuselio Aukštos Architektūros Mokyklos studentas Eisbergis, o jo pagražinimą — Karališkos Meno Akademijos mokinys dailininkas Bučas, kuris nepersenai Akademijoj laimėjo pirmąją premiją už tapybą. Tai jaunas, bet gabus dailininkas, daug žadąs mūsų Tėvynei.

Pirmieji darbai tuojau bus pradėti ir per metus laiko galima gerai pasiruošti, tik čia jau reikia visiems susiinteresuoti ir šį darbą sulig išgalės paremti. Pasisekimas priklauso nuo mūsų sumanumo ir didžiausio atsidėjimo, nes sąlygos, rodos, yra neblogiausios. Bet tai parodys laikas. Reikia tikėtis pavyksianti.

Apie tolimesnį ruošimąsi parodai ir apie ją pačią, tikiu, gausiu progos dar su gerb. „Vilniaus Rytojaus“ skaitytojais pasidalyte mintimis bei įspūdžiais.

Bruxelles, 1929.X.27 d. *Smalėnas.*

TIKSLUS LAIKO SUNAUDOJIMAS.

Spalių mėn. 31 d. buvo visame pasaulyje minėta, kaipo taupumo diena. Žemiau dedame p. R. M. straipsnį, kuriame tuo klausimu šis tas paliesta. **Red.**

Kiekvienas mūsų dažnai nusiskundžia, kad neturi laiko, ir todel negalįs padaryti to ar kito darbo. Tiesa, darbščiam žmogui dažnai trūksta laiko, bet paėmus dalyką giliau, vistik pasirodo, kad žmogus dažniau skundžiasi iš papratimo.

Pažiūrėkime kaip tai atrodo. Žmogus nėra amžinas žemės gyventojas: jo gyvenimas aprėžtas (aprubežiuotas). Vienas žmogus gyvena ilgiau, kitas visai trumpai. Bet atsitinka, kad žmogus, kuris gyvena trumpai, daugiau padaro už tą, kuris gyvena labai ilgai. Arba dar vaizdžiau. Išėjo du kaimynai arti lauke. Dirba vienodą laiką. Bet, žiūrėk. Vienas išarė tiek, kitas daug mažiau. Iš čia aišku, kad arba pirmasai daug geriau moka arti, arba antrasai tinginiauja. Žinoma, kad tai esama daugiausia tinginystės. Ir ne tik arime, bet ir visuose kituose darbuose. Žmogus per savo apsileidimą nemoka išnaudoti tinkamai laiko, pražiopso jį ir, aišku, kad tuomet daugiausiai nukenčia jo paties reikalai. Nedovanai lietuvių priežodis sako: „kas nedirba mielas vaike, tam ir duonos duot nereikia“.

Bet be paprastų tinginių, kurių gyvenime yra gana daug, nemažiau pasitaiko žmonių, kurie tiesiog nemoka išnaudoti laiko, netgi tokiems žmonėms ir į galvą neateina, kad laikas yra medžiaga, ir tai žalia medžiaga, kurią žmogus privalo sulig naudingų savo reikalavimų, kaip galima daugiau, sunaudoti. Kad taip yra, geriausiai rodo mums pačių žmonių gyvenimas. Yra žmonių, kurie visą savo amželį dirba, prakaituoja, o po visam, darbo vaisiai menki. Kuo tas aiškinama? Visų pirma tuo, kad tie žmonės nemoka kaip reikiant sunaudoti laiko, kitaip sakant, naudoja laiką visai neproduktingai, nevaisingai. Pavyzdžiui, stveriasi vieno darbo, meta, stveriasi kito ir tą sviedžia šalin, griebia dar naują. Ir taip be galo, be tvarkos. Laiko sugaišta labai daug, o naudos jokios. Tokie žmonės mušasi, lyg žuvys pakliuvusios tinklan, ir vistik visą savo gyvenimą maža ką naudingo, arba ir nieko gera nepadaro.

Tas yra visų pirma todel, kad žmonės nemoka tiksliai išdėstyti savo darbų laiko, kad nepabaigę vieno darbo stveriasi kito ir t. t. Šitoksai nemokėjimas ar stačiai nenorėjimas suskirstyti laiko, ypač matosi pas mus. Todel nenuostabu, kad mes kartais dirbam, dirbam ir to darbo nesimato, paskui gi patys aimanuojam pamatę, kad tiek daug brangaus laiko praleidžiame vėjais. Visai kitaip tas dalykas stovi kituose, kultūringuose kraštuose. Tenai jau mokykloje vaikai mokomi tvarkyti savo darbų laiką, mokomi tiksliai sunaudoti kiekviena laiko minutę. Todel aišku, kad Vakarų Europos kraštuose ir darbo našumas visose srityse yra daug didesnis, negu pas mus. Ten žmonės sunaudoja kiekvieną mažiausią progą, kiekvieną minutę ir tuo būdu mažu pamažu, ne jučiomis žmogus labai daug padaro. Imkime, kad ir Ameriką. Kas yra buvęs Amerikoj, tas žino, kad ten žmogus, jeigu nori neskursti, jeigu nori užsikrutėti skatiką, negali tinginiauti, nedykinėja ištisomis dienomis, nešaudo varnų, bet dirba išsijuosęs, prakaituoja ir tik tuo būdu užsitikrina sau būvį. Stebimės visi, kad amerikiečiai turtingi, turi pinigų, bet nepagalvojam apie tai, kaip jie dirba, kaip tiksliai sunaudoja laiką. Pas juos laikas pinigas, pas mus gi dažnai tuščias dykinėjimas, kortomis lošimas, restoranuose sėdėjimas, visokių vakarušų taisymas, kieminėjimas ištisomis dienomis. Todel suprantama, kodel mūsų krašte viešpatauja amžinas skurdas, amžini trūkumai, vargai ir bėdos, iš kurių mes ir išlįsti negalime. Tiesa, tasai mūsų krašto skurdas, nualimas turi gilesnių priežasčių, bet nemažai tame yra kaltybės ir mūsų pačių.

Del to skurdo, del neturto paskutiniu laiku daugelis mūsų krašto gyventojų, ypač jaunuolių bėga į svetimus kraštus, kaip pavyzdžiui, Argentinon, Brazilijon, Uragvajun ir tt. Bėga visi laimės ieškotų, nors reikia žinoti, kad nei dešimtas tos laimės svetimose šalyse neranda. Pakliuvę į svetimas šalis, svetimų žmonių rankosna, mūsų išeiviai tampa stačiai aukomis, o kartais tikrais vergais. Turtingi fermeriai (didelių ūkių savininkai) atvykusius emigrantus verčia dirbti sunkiausius darbus, padaro juos tikrais katorgininkais. Tuomet ir mūsų jaunuolis ar jaunuolė pamato, kad niekur nelekia kepti karveliai į burną. Bet per vėlu. Pakliuvus tokion padėtin, negali nei grįžti, nei gyventi. Ir prasideda dar didesnis skurdas, dar baisesnis gyvenimas. Nenorėdamas būti išmestu iš dvaro, ar iš fabriko, dirba sunkiausius darbus, kad tik kaip nors pragyvenus. Gali čia skaitytojai man prikišti kuriam tiksliu kalbėdamas apie laiko naudojimą liečiu emigracijos klausimą? Tai darau tam, kad pamačius, kaip baisiai mes save apgaudinėjame tikėdamiesi svetur rasti laimės, kurios pas save nenorime pasiieškoti ir, kurią užleidžiame svetimiems.

Paimkime kad ir mūsų jaunimą. Daugelyje sodžių neturime mokyklų, retai kas skaito laikraščius, apie knygą kitas ir klausyti nenori. Turėdami laisvo laiko, daug kas dykinėja be jokio užsiėmimo, o užminus, kad per tą laiką gali daug ko išmokti, gali pasinaudoti knygomis ir laikraščiais, nenori nė klausyti. Tie frantai visuomet su pasityčiojimu atsako: „Pragyveno mano tėvai, pragyvensiu ir aš“. Šis pasakymas liūdyja, kad ne gyvenam, bet pelėjam, rūdijam nesuprasdami mokslo ir laiko reikšmės. O juk tiek daug turime gražaus laiko, kuri galėtumėm sunaudoti geriems dalykams. Nesenai mūsų redakcijoj buvo gauta korespondencija. Autorius pasisako esąs piemuo, ganąs gyvulius ir kartu skaitąs laikraščius. Ar daug atsiras mūsų tarpe jaunuolių, kurie ganydami gyvulius skaitytų laikraščius ar knygas? Arba sučjus vakarais užuot tuščių plepėjimų,

KORESPONDENCIJOS.

Viln.-Trakų apskr.

Pamerkys, Valkinykų vals. Jau antri metai gyvuoja pas mus Šv. Kaz. Dr-jos skyrius, kuris turi knygynėlį gana nemažą, tik gaila, kad mažai kas skaito. Paskutiniu metu ačiū p. Babravičiaus rūpesniu, mūsų sodžiuje jaunimas pradeda labiau įdomautis ir mėgti savo dainas, kurias buvo bepradėjusios išstumti visokios svetimos dainuškos. Be to, skyrius jau pradėjo ruoštis prie Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktuvių paminėjimo kitais metais.

Valiukas.

Švenčionių apskr.

Činčikai. Švenč. valsč. Pas mus lygi šių metų be pertraukos gyvavo mūsų mokykla; reikia neužmiršti, kad ji buvo įkurta dar prieš karą, prie rusų žandarų. P. Garla užveisė mums širšių, pardavė savo brolius. Ne taip senai atsirado svetima mokykla. Tėvai kelis kartus vaikščiojo inspektoratan prašyti savo mokyklos; ten jiems ir sako: „kodel „Rytas" steigia savo mokyklas ten, kur yra valdiška mokykla?" Žmonės tik stebiasi. Vienok pasiryžę savo teisių ieškoti, kol išgaus gerą mokyklą.

Činčikiškis.

Kulniškė, Švenčionių vals. Spalių 20 d. įvyko vietinio Šv. Kaz. dr-jos skyriaus susirinkimas. Laike susirinkimo buvo paskaityta 2 paskaitos: mokyt. Malinauskas nupasakojo apie alkoholio kenksmingumą, kaip atskiro žmogaus organizmui, taip pat mūsų tautai ir visuomenei, mokyt. Gudėnas plačiai nupasakojo organizacijos reikšmę mūsų gyvenime. Laisvuose sumanymuose iškilo net keli gražūs klausimai, kurie, manau, ar nebūtų geru pavyzdžiu ir kitiems skyriams. P. pirmininkas K. Čiučiurka pasiūlė, kad nors vieną dieną savaitėje būtų skaitomos knygos sodžiaus senukams ir nemokantiems skaityti nariams. Susirinkimas tam sumanymui pritarė. Po to kilo sumanymas įsigyti skyriui radijo priimtuvas; visi nariai susiinteresavo ir nutarė kad ieškos pinigų tam reikalui. Be to, Kulniškė šį rudenį įsteigė Ūkio Ratelį, kuris pasiryžęs kelti bendromis jėgomis mažus ūkius. Į valdybą tapo išrinkti pirm. p. T. Nalivaika, sekr. K. Čiučiurka. Matyt, kad Kulniškiečiai nesnaudžia, bet dirba. Tik gaila, kad artimi sodžiai mažai prisideda. (Stuglių, Malukų, Naujasalio).

Vieversėlis.

Švenčionių padangė. Rodosi, pasibaigus vasaros ir rudens darbams, kiekvienas ūkininkas galėtų savo samanotoje bakužėje pasilsėti ir džiaugtis visų metų triūsu. Vienok taip nėra. Atėjo ruduo ir su juo naujos „bėdos", nauji rūpesniai. Kiekvienas ūkininkas jau yra gavęs geroką mokesčių lapų pluoštą. Čia ir „gminowe", „skarbowe", „dochodowe", „drogowe", „obrotowe" ir prie jų visokie „dodatkowe", — kad ir nesusigaudysi. Kiekvienas krašto pakaušį, kaip ir kuo reikės išmokėti, kad nesusilaukti „sekvestratoriaus". Bet šitie vargai visiems žinomi, jais nusiskundžia ir patys lenkai, ir žydai, ir gudai. Mūsų sodiečiui lietuviui prie jų rudenį prisideda dar vienas vargas: kur mokyti vaikai? Šiais metais daug kur jau trūksta mūsų mokyklų. Žmonės labai nerimsta, ir važinėja Švenčionysna inspektoratan mokyklų reikalais. Tik nueiti ir pasižiūrėti. Čia nemažas būrelis iš Cinčikų kalbasi, ten būrelis iš Reškutėnų ginčijasi, o ten toliau sustoję žmonelės iš Jankaučiznos tariasi; netoli durų Jeciūnų sodž. ūkininkai laukia, kada išeis iš inspektorato buto Adomiškių sodžiaus prašytojai ir kokią naujieną iš ten išneš. O tos naujienos nelinksmos. Tik nepermaldaujamas lietuvio užsispyrimas ieškoti savo teisių — duos mums teigiamų vaisių. Vis gi gaila, kad p. A. Carcer neužsuko į Švenčionis; čia jis būtų pamatys, ko mums trūksta.

Sodietis.

Gardino apskr.

Randamonys. Marcinkonių vals. Prie pat kaimo yra ežerėlis, del kurio iki šiol gyventojai nuolat kėlė bylas su valdžia, kuri tą ežerėlį naudoja. O šiomis dienomis vos nepriėjo prie muštynių. Lesničius su matininkais ėmė stulpavoti ežerėlį. Tuomet subėgo sodžiaus moterys ir griežtai pareikalavo liautis matuoti. Priėjo net prie to, kad matininkai pasikvietė policiją ir tik tuomet išmatavo.

Žuvytė.

Suvalkų apskr.

Aleksandruvka, Andrejavo vals. Spalių 1 d. šiame kaime atsitiko nelaimė. Sudegė mažažemio Damaliausko visos trobos, arklys, karvė, kiaulė ir net patys šeimininkai su dukterimi apdegė. Apdegusieji žmonės tapo nugabenti į Suvalkų ligoninę; jų sveikata dabar pamažu eina geryn.

Šarkakojos.

Soželkos, Andrejavo vals. Kaimas vidutinio didumo, apie 17 ūkininkų, iš kurių keletas yra mažažemių turinčių nuo 4 iki 6 deš. žemės, visi kiti nuo 20 iki 30 deš. Žemė, vidutinė ir ūkininkai gyvena pasiturinčiai. Gyventojai, išskyrus keletą lenkų ir sulenkėjusių lietuvių, yra lietuviai. Bet šviečime kaimas stovi žemai, į visą kaimą ateina tik 2 egz. „Vil. Rytojaus" ir keletas egz. lenkiškų laikraščių. Jaunimo yra nemaža, bet taip pat apmiręs, neskaito nei laikraščių, nei knygų. O kai paragini išsirašyti laikraštį, tai atsako: „kas iš tų gazietų, geriau mes už tuos pinigus išsigersim". Labai gaila, kad mūsų jaunimas taip galvoja.

Malonu tiktai, kad sožalkiečiai nors ir ne visi, bet jau pradeda suprasti lietuviškos mokyklos naudą ir kai kurie net sulenkėję lietuviai atsiėmė savo vaikus iš Ežeraičių (Jeziorkų) lenkiškos mokyklos ir leidžia į lietuvišką mokyklą Paiculiškių kaime.

Šarkakojis.

---

pasimokytų skaityti ir rašyti? Gal vienas kitas atsiranda panašus anam piemenėliui, bet visi kiti dykinėja. O juk reikėtų galop žinoti, kad jeigu mes patys savimi nesirūpinsime, tai nieks kitas mumis niekuomet nepasirūpins. Tai turi būti aišku kiekvienam.

Savo vargus ir bėdas tik tuomet išvysime, kai patys, nieko nelaukdami, stversimės mokslo. Prie mokslo ir darbo reikia pratinti pirmiausiai vaikai. Juos jau iš mažens tėvai turėtų mokyti mylėti kiekvieną darbą. Ir netik mylėti, bet mokėti kiekvieną darbą sutvarkyti, jį tvarkingai padirbti. Deja, į tuos dalykus pas mus labai mažai kas kreipia domę, arba ir visai nekreipia.

Taigi pasimokykime tinkama suskirstyti laiką, pasimokykime tvarkingai kiekvieną darbą padirbti, nestverkime kito darbo, nepabaigę vieno, o pamatysime, kad per daug trumpesnį laiką žymiai daugiau padarysime. Be to svarbu, kaip jau minėjau, išnaudoti kiekvieną progą, kiekvieną minutę, nes mūsų gyvenimas šioje žemėje yra trumpas, ne amžinas, gi mes kaipo žmonės turime didelių uždaviių, didelių darbų. O jeigu dar paimsime domėn mūsų, lietuvių sunkią visais atžvilgiais padėtį Rytų Lietuvoje, tai pamatysime, kad kiekvienas mūsų turime dirbti už kelis, nes kitaip per savo apsileidimą, nejučiomis užleisime mūsų vietoves svetimiems, patys gi netik neišsilaikysime, bet tapsime kitų tarnais.

Taigi vardan mūsų geroves pagalvokime apie labai svarbų dalyką—tinkamą laiko sutvarkymą.

R. Mackevičius.

— Anglijos konservatorių partija įnešė parlamentan pasiūlymą pareikšti vyriausybei papeikimą už padarytus nusileidimus Sovietams užmezgant diplomatinius santykius.

ŪKIO SKYRIUS.

Kiaulių penėjimas.

(Tąsa)

Trečias penėjimo laikotarpis.

Trečias panėjimo laikotarpis mūsų sąlygose prie dabartinių pašaro ir lašinių kiaulių kainų retai kada apsimoka. Žemiau paduodama pora lentelių trečiajam kiaulių penėjimo laikotarpiui, nors praktikoje patirta, kad šiame laikotarpyje kiaulėms reikia taip įtikti, kaip mažiems vaikams. Tenka duoti tai, ką jos noriau ėda ir tiek, kiek suėda. Šakniavaisių ir bulvių reikia sumažinti arba visai neduoti, ir šerti miežiniais miltais, dadedant liesojo pieno, arba mirkytų žirnių.

Prieškariniais laikais teko Latvijoj matyti, kad lašininių kiaulių penėjimą užbaigia kepta „kiaulių duona", kurią kepa iš rugių ir miežinių miltų.

Tokios duonos kiaulėms duoda 1—2 kartu per dieną kartu su liesuoju pienu. Tai darydavo ne tam, kad tokia duona būtų maistingesnė už miltus, bet pašarui paįvairinti. Galima būtų ir pas mus patarti užbaigti kiaulių penėjimą tokia duona, nes tai penėjimo nepabrangina, bet kiaulės, gaudamos įvairesnį pašarą, daugiau jo suėda ir geriau tunka.

Paskutiniame panėjimo laikotarpy, ypač tenka atsižiūrėti, ar kiaulės apmoka sušeriamą joms pašarą ir jei pasirodytų, kad neapmoka, tai penėjimas reikia baigti.

LENTELĖ Nr. 1.

Kiaulių gyvasis svoris	Miežinių miltų	Šutintų bulvių	Liesojo pieno ar posukų.	Liesojo pieno vietoje galima duoti žem. riešutų išspaudų.
195—204	4 kg. 500 gr.	2 kg. — gr.	3 kg. — gr.	400 gr.
205—214	4 „ 700 „	2 „ — „	3 „ 200 „	400 „
155—224	4 „ 900 „	2 „ — „	3 „ 400 „	400 „
225—234	5 „ 200 „	2 „ — „	3 „ 600 „	450 „
235—244	5 „ 400 „	2 „ — „	3 „ 800 „	450 „
245—254	5 „ 600 „	2 „ — „	4 „ — „	500 „
255—264	5 „ 900 „	2 „ — „	4 „ 200 „	500 „
255—274	6 „ 100 „	2 „ — „	4 „ 400 „	500 „
275—284	6 „ 300 „	2 „ — „	4 „ 600 „	554 „
285—294	6 „ 600 „	2 „ — „	4 „ 800 „	550 „
295—304	6 „ 800 „	2 „ — „	5 „ — „	600 „

Geresniam apetitui vieną kartą į dieną vietoje šutintų bulvių galima būtų duoti žalių pašarinių morkų. Bet reikia pastebėti, kad ne kiekviena kiaulė su tuo sutiks ir atsiras tokių, kurios trečiam penėjimo laikotarpy į žalias morkas ir žiūrėti nepanorės. Ėdrumui padidinti galima duoti 1—2 kartų per dieną vietoje miežinių miltų „kiaulių duonos"; jos reiktų duoti tiek, kiek suėda.

LENTELĖ Nr. 2.

Kiaulių gyvasis svoris	80 kg. miežinių ir 20 kg. žirninių miltų mišinių.	Šutintų bulvių.
195 - 204	4 kg 500 gr.	3 kg. — gr.
105—214	4 „ 700 „	3 „ 100 „
215—224	5 „ — „	3 „ 200 „
225—234	5 „ 250 „	3 „ 300 „
235—244	5 „ 500 „	3 „ 400 „
245—254	5 „ 750 „	3 „ 500 „
255—264	5 „ — „	3 „ 600 „
265—274	6 „ 250 „	3 „ 700 „
275—284	6 „ 500 „	3 „ 800 „
285—294	6 „ 750 „	3 „ 900 „
295—304	7 „ — „	4 „ — „

Liesojo pieno vietoje (papildyti baltymams), kaip matome iš lentelės, galima duoti žemės riešutų išspaudų, nes šios išspaudos lašinių skonio ir gerumo negadina.

Šios lentelės reiktų prisilaikyti tuose ūkiuose, kur nėra liesojo pieno, bet yra žirnių, arba peliuškų. Galima duot grynų miežinių miltų, bet tada vietoj 1/6 dalies miltų, reikia dadėti mirkytų žirnių atskirai (pavyzdžiui, vietoj 4 kg. 500 gr. miežinių miltų ir žirnių mišinio, duoti 3 kg. 600 gr. miežinių miltų ir 900 gr. mirkytų žirnių)

Ėdrioms kiaulėms galima ėdalo kiekį padidinti, šeriant jas didesne norma (pav. 150 kg. gyvojo svorio kiaulę galima penėti taip, kaip 160 kg.). Tas pat reiktų daryti, jei šalti tvartai, blogas pašaras (pav. blogų javų miltai) arba netinkama priežiūra.

Daržui vieta ir jos patręšimas.

Parenkant daržui vietą, reikia stengtis, kad žemė būtų neperdaug liesa. Žemė (dirva) turi turėti neploną juodžemio sluoksnį ir podirvis turi praleisti vandenį. Labai gerai, jei dirva yra pasvirusi į pietus ar žiemos vakarus. Toks pasvirimas yra geistinas dėl to, kad lietingu laiku lygiose vietose ilgai užsilaiko vanduo ir dirbti ne taip patogu. Gi vietose su didesniu ar mažesniu nuolaidumu be to dar galima pavasarį anksčiau pradėti dirbti. Geriausia, jei galima surasti tokį sklypą, kuris būtų paskiręs (nuolaidus) į pietų ar žiemos vakarų pusą, nes tokia dirva esti šilta, sausa ir tinka auginti ankstyvąsias daržoves.

Reikia visuomet žiūrėti, kad daržui būtų pakankamai šviesos. Todėl reikia stengtis, kad daržo vieta iš žiemos rytų, žiemos vakarų ir iš pietų pusės būtų visai atvira; gi iš šiaurės ir rytų pusės, kad būtų sudaryta apsauga nuo šaltų vėjų. Jei jau yra kokia apsauga iš minėtų pusių, tai sodinant daržo plotą turime žiūrėti, kad šioji apsauga nedarytų pavėsio daržovėms.

Kad daržovės gerai augtų, joms reikia tinkamai įtręšti dirvą. Aplamai, daržovėms reikia daugiau trąšų, negu kitiems augalams. Reikia žinoti, kad daržovės negali giliai leisti savo šaknų, todėl maisto jos gali surasti tik viršutiniuose žemės sluoksniuose. Žemė daržovėms turi būti puri, o puri ji bus tik tada, jei mes ją tinkamai įdirbsime ir gerai patręšime mėšlu.

Supuvęs mėšlas duoda visas tas maisto medžiagas, kurios reikalingos geram augalų augimui; be to, mėšlas gerina dirvą, padarydamas ją puresnę, įlaidesnę orui ir šiltesnę.

Todėl dabar išvežkime mėšlą į daržą ir jį tuojau aparkime, nes daržovės mėšlu gali pasinaudoti tik tada, kai jis yra supuvęs.

„M. Ryt."

— Indijos vicekaralius pareiškė Anglijos karaliaus vardu, kad Indijos konstitucinio gyvenimo eiga vedanti prie to, kad Indija bus Anglijos dominija. Reikia tik, kad to krašto darbuose dalyvautų įvairių Indijos gyventojų grupių atstovai.

— Vokiečių ir derybos su lenkais krypsta vokiečių naudai. Sutartis įvyks, jeigu lenkai nustos Silezijoje vokiečių dvarus atiminėti ir nuo vokiečių kolonistų neišpirkinės turto.

— Bedarbė Vokietijoje didėja. Spalių mėn. gale bedarbių skaičius siekęs 830.000. Toks bedarbių skaičius seniau būdavęs tik lapkričio ir gruodžio mėnesiais.

— Italijos fašistai priėmė sau naują statutą. Fašistai dedasi tautos milicija. Tikslas — eiti prie italų tautos didybės. Vadas pasilieka tas pats Musolini.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

D-ro V. Vydūno paskaitos.

Pereito mėnesio pabaigoje atvyko Kaunan žinomas Mažosios Lietuvos tautinio atgimimo veikėjas ir žymus rašytojas dr. V. Vydūnas Kaune universitete jis skaitė keletą paskaitų, kurių klausyti buvo susirinkę labai daug studentų ir šiaip publikos. Iš Kauno d-ras Vydūnas išvyko skaityti paskaitų į Lietuvos provinciją ir žada aplankyti didesniuosius miestus.

Iš didelio debesio mažas lietus.

Del išvykusio Vokietijos atstovo Lietuvoje p. Morath'o atostogosna, lenkų spauda buvo paleidusi eilę prasimanymų del tų atostogų, džiaugdamosi, kad p. Morath'as nebegrįšiąs Kaunan, iki Lietuva nenusileisianti (?) Vokietijai. Dabar gi iš tikrų šaltinių pranešama, kad Vokietijos atstovas išvykęs paprastosna atostogosna ir apie Vokietijos-Lietuvos santykių pablogėjimą Lietuvoje sužino tik iš Vilniaus laikraščių.

Plečkaitininkai lavinasi.

Kauno laikraštis „Echo" praneša, kad sėdįs dabar vokiečių kalėjime Plečkaitis atsiuntęs Kauno knygų leidėjams laišką prašydamas atsiųsti jo draugams, sėdintiems su juo kalėjime, vokiečių kalbos vadovėlių.

Naujos jėgos.

Spalių mėn. 29 dieną Lietuvos universiteto technikos fakultetas išleido šešis naujus, diplomuotus statybos inžinierius. Išleistuvėse dalyvavo švietimo ministeris Inž. K. Šakenis ir keli šimtai publikos.

Naujų inžinierių tarpe yra 1 žydas, visi kiti lietuviai.

Didelė šventė Alytuje.

Pereito mėn. 29 dieną Alytuje, Dzūkų krašto sostinėj, įvyko didelė ir iškilminga šventė. Būtent, Alytaus XIX šaulių rinktinės 10 ties metų sukaktuvės ir paminklo, žuvusiems už Lietuvos laisvę atidengimas.

Toje didelėje šventėje, kaip praneša Lietuvos laikraščiai, dalyvavo nesuskaitomos žmonių minios ir aukštesnieji svečiai iš Kauno. Pirmučiausiai buvo pašventinta šaulių vėliava, ir paimta iš jų priesaika. Po to atidengtas gražus, aukštas paminklas, su parašu „Žuvusiems už Lietuvos Nepriklausomybę".

Laukiama amnestijos.

Laikraščiai praneša, kad N. Lietuvoje švenčiant Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktuvest, ruošiamasi paskelbti amnestiją. Kokio didumo bus amnestija ir kokius prasikaltėlius ji apims, tuo tarpu nežinia.

Nauji diplomuoti Lietuvos karininkai.

Šiomis dienomis baigė Berlyne aukštąją karo mokyklą trys Lietuvos armijos pulkininkai: Urbonas, Kvetkauskas ir Plechavičius (gen. Plechavičiaus brolis). Baigusiųjų mokyklą karininkų pagerbimui, mokyklos direkcija suruošė pietus, kuriuose dalyvavo Vokietijos karo ministeris Groeneri's, Vokietijos armijos vadas, visa eilė aukštųjų Vokietijos karininkų ir Užsienių Reikalų Ministerijos valdininkų. Kitą dieną karininkus vaišino Lietuvos atstovas Berlyne p. Sidzikauskas.

Visi trys aukštieji karininkai sugrįžo Lietuvon.

P. S. Čiurlionienės paskaitos Klaipėdoj.

P. Čiurlionienė-Kymantaitė, aplankiusi Klaipėdą ir laikiusi čionai paskaitą, šeštadienį vakare išvyko į Kauną. Tą pačią dieną įvyko p. Čiurlionienei pagerbti „Globos" draugijos surengti pietūs, kuriuose dalyvavo 35 ponios. Pietų metu pasakyta keletas širdingų kalbų. Kalbėjo moterų draugijos pirmininkė p. Mašiotienė, kuri supažindino susirinkusias viešnias su p. Čiurlionienės veikimu ir jos nuopelnais. Po to kalbėjo p. Čiurlionienė, kuri pareiškė savo džiaugsmą, kad, nepaisant jokių svetimų ir prievartos, lietuvių kalba paliko gyva Klaipėdos krašte. Toliau kalbėjo p. Jankytė, (Martyno Jankaus duktė); evangelikių moterų vardu p. Toleikienė ir p. Kolakšienė.

VIETOS KRONIKA.

Lietuvių Labdarybės Centro Komiteto namai.

Labdarybės Centro Komiteto namuose turi butus šios lietuvių stambesnės įstaigos: 1) Centro Komitetas, 2) Šv. Kazimiero Draugija, 3) Lietuvių Koperacijos Bankas, 4) Lietuvių Ūkio Draugija, 5) Kelios lietuvių amatininkų dirbtuvės. Namuose be to yra daug butų ir keletas nemažų krautuvių. Reikia pažymėti, kad namai kasmet yra tvarkomi.

Beniūnų kaimas dovanojo žemės „Rytui".

Breslavės apskr. Beniūnų kaimo ūkininkai, skirstydamiesi kolonijomis, užrašė žemės mokyklai statyti „Ryto" draugijai. „Ryto" Valdyba spalių 31 d. nutarė tą dovaną priimti ir. kai tik bus patvirtintas ten mokytojas, susirūpinti mokyklos buto statymu. Sektinas pavyzdys ir kitiems kaimams, besiskirstant viensėdžiais, užrašyti žemę ne bet kokiai mokyklai, bet Lietuvių Švietimo Draugijai „Rytui" Vilniuje (Literatų 11) arba Švenčionyse. Tada tik „Rytas" galės ten savo mokyklas statyti.

Judėjimas yra.

Del Varšuvos Seime X — 31 d. įvykių, Varšuvoje, Krokuvoje ir Katovicuose sukonfiskuota daug laikraščių. Vilniuje sukonfiskuotas „Dz. Wil." Susekus, kad laikraščių pardavinėtojai stotyje, geležkelečių organizacijos kioske „Ruch" parduoda sukonfiskuotus laikraščius, policija užantspaudavo kioską ir visą bylą perdavė teismo žinion.

Ir žydai skilo.

Iki šiol vyriausias žydų organas Vilniuje buvo vad. „Tikybinė žydų Bendruomenė". Bet dabar iš tos bendruomenės išėjo ortodoksai (senų pažiūrų žydai) ir sudarė naują „Tikybos Bendruomenę", žydiškai vadinamą „Kultus Gemeinde".

Gudų moksleiviai nuteisti.

Pereitą savaitę Apygardos Teismo išvykstamoji sesija Baranavičiuose nagrinėjo dviejų Vilniaus gudų gimnazijos moksleivių bylą. kurioje jie buvo kaltinami už komunistų agitaciją ir stengimąsi atplėšti Vakarų Gudiją nuo Lenkijos. Teismas abudu mokinius: Šinko ir Robuško rado kaltais ir priteisė po keturius metus sunkiųjų darbų kalėjimo.

Tėvų Komitetas.

Lapkričio 3 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos bute įvyko tos gimnazijos moksleivių tėvų ir globėjų susirinkimas. Šiems mokslo metams išrinktas naujas komitetas: pp. Kairiūkštis Juozas—pirmininkas, Matjošaitienė J. — vicepirmininkė. Kriščiukaitis K.—iždininkas, Mačionytė M. — sekretorius, kun. Bieliauskas P., Šlapelienė M., Budrevičius V., Mačiukas P. ir Budzeika J. nariais. Tėvų komitetui paskutiniais metais daugiausia tenka rūpintis tik medžiaginiais moksleivių gyvenimo klausimais.

Švenčionių apskrities teismai.

Anot „Kur. Wil." Vilniaus teismų vyriausybė sumaniusi naujas vietas Švenčionių apskrities teismams. Projektas esąs jau paduotas ministerijai patvirtinti. Dūkšto, Daugeliškio ir Kaltinėnų valsčių gyventojai, kuriems tenka turėti su teismais reikalų, labai tuo yra susirūpinę, kad teismo įstaiga keliama iš Švenčionėlių į Pabradę. Juk iš Dūkšto nėra galimybės arkliais važiuoti taip toli, kad pakeliui yra patys Švenčionys. Be to kam gi lietuviams važinėti teistis į sugudėjusią jau Pabradę. Visais žvilgsniais, būtų geriau, kad tie valsčiai būtų priskirti prie Švenčionių miesto.

Vytauto D. Jubil. Komitetas.

Primename, kad š.m. 7 dieną bus pirmas pilno veikiamojo Vytauto D. Jubiliejaus Komiteto susirinkimas.

Lietuvių kapų lankymas.

Pereitą šeštadienį, tai yra Vėlinių dieną Vilniaus lietuvių visuomenė aplankė įžymiųjų lietuvių kapus Rasų kapinėse. Ant kapų sudėta daugelis vainikų, tik gaila, kad didelis lietus visą laiką trukdė eiseną. Del to šiemet žymiai mažiau žmonių lankė kapus, tik tvarkos dabotojų uniformuotų ir neuniformuotų buvo labai daug.

Lapkričio 11 diena pamokų nebus.

Lenkų laikraščiai praneša, kad šiemet, kaip ir pernai, lapkričio 11 dieną pamokų mokyklose nebus, nes tą dieną išpuola Lenkijos šventė.

Tai bent eina pareigas.

Vilniaus miesto taryba, o dar labiau atskiros komisijos ir sekcijos pasižymi labiausia tuo, kad retai kada sušaukia posėdį. Dažniausiai į tokius posėdžius ateina 1 — 2, nariai ir nei vieno. Pav. pereito mėn. 30 d. visuomenės globos komisijos posėdin iš 10-ties narių atėjo vos 2, bet ir tie susivėlinę. Matyt, kaip tiems ponams rūpi skurstančio miesto reikalai.

16 mėnesių dovanai.

Pereitame numeryje rašėme, kad savo laiku suimtieji Jankaučiznos gyventojai: Kazys Purvinis ir Račinskas del plečkaitininko Kedžio išnykimo, spalių 30 d. Vilniaus Apygardos Teismo buvo išteisinti. Dabar teko sužinoti, kad išteisintieji: Purvinis ir Račinskas išsėdėjo kalėjime 16 mėnesių iki teismo.

Byla del straipsnio „Mokytojų kvalifikacija" panaikinta.

Šiomis dienomis mūsų laikraščio redaktoriui buvo pranešta, kad iškelta Prokuratūros byla del straipsnio, „Mokytojų kvalifikacijos", tilpusio „Vilniaus Rytojuje" Nr. 33, š. m. rugpiūčio 10 d., esanti panaikinta.

Nežiūrint jūsų išaiškinimo, vistik neskiriame.

„Lietuvos Žinios" Nr. 247 pasipiktinančiai rašo, kodel mes neskiriame Plečkaičio nuo Ancevičiaus. Matyt, „Lietuvos Žinioms" p. Ancevičius atrodo nepasiekiamas idealas, nes jis gali laisvai plūsti ir juodinti Lietuvos vyriausybę, ko „Lietuvos Žinios", prie gerų norų, negali to daryti. O gi Plečkaitis? Kodel gi „Lietuvos Žinos" nemalonėjo nors trumpais žodžiais sucharakterizuoti tų dviejų emigrantų šulų, gal tuomet būtumėm galėję atskirti vieną nuo kito, dabar gi negalime, nes žinome, kad liovusis Plečkaičiui varyti akciją prieš Lietuvą, varo ją Ancevičius. Tat kame čia skirtumas? O kas del d-ro Alseikos, tai kaip jį traktuoti—pas „Lietuvos Žinias" nesiklausime.

Darbo valandos įstaigose.

Nuo šio mėn. 1 dienos visose valstybinėse įstaigose darbas prasideda 8 val 30 min. ir baigiasi 15 val. 30 min., šeštadieniais darbas baigiasi 14 val. Šis naujas darbo valandų pakeitimas galioja iki kitų metų kovo 31 dienos.

Konfiskavimai.

Pereito mėn. 31 d. Miesto Storastijos įsakymu buvo sukonfiskuotas gudų laikraštis „Gazeta Biał". Nr. 3. Del to policija padariusi Redakcijoje kratą, ieškodama sukonfiskuoto numerio egzempliorių. Beto sekmadienį Vilniuje buvo sukonfiskuotas endekų laikraštis „Dz. Wil." ir žydų laikraštis „Moment".

Trumpai apie viską.

— Latvijoje dabar ima viršų pažiūra, kad Liepojos — Romnų (per Vilnių) geležkelio atidarymas nė kiek nepadėsiąs Liepojai atsigauti. Liepoja prieš karą rėmėsi ryšiais su centro Rusija, dabar iš ten nieko gera negalima laukti; taip pat negalima dėti viltis ir Lenkijai, nes ekonominiai santykiai su ja, kaip pastebėta, kas met mažėja.

— Vatikano mieste pradėta statyti patalpą paveikslų kolekcijai; tai bus masyvus trobėsys, kuris harmonizuos su savo rimta aplinkuma.

— Italų ir prancūzų spauda dabar ryšyje su pasikėsinimu prieš karalaitį Humberto įdomiai ginčijasi. Italai kaltina prancūzus, kad jie priglaudžia antifašistus; prancūzai nori įrodyti, kad Italijos fašistai patys pasiuntė pasikėsintoją Briuselin, nes Humberto neapkenčią patys fašistai. Laukiama diplomatinio dmaršo.

— Arabai Palestinoje nerimsta ir reikalauja panaikinti visas lengvatas, kurias davė žydams anglai.

— Iš Mandžūrijos žinių neateina. Nieko negirdėti ir apie naminį karą Kinijoje.

— Anglų laikraštis „Daily Telegraph" praneša, kad viena geriausių anglų moteru rašytoja Shella Kaye-Smith su savo vyrų, anglikonų pastorium, perėjo į katalikų tikėjimą.

— Makdonaldas sugrįžo iš Amerikos; pasitikusiems jį pareiškęs savo pasitenkinimą pasiektais rezultatais besiderant su Huverų.

— Rumunijoje buvo jaučiamas žemės drebėjimas; nuostolių nepadaręs.

Išsiluokit pirmiau savus namus.

„Kap'as", apie kurio tendencingas žinias mes nesenai rašėme ir tobau nesiliauja varęs akcijos prieš lenkų kalbos mažinimą bažnyčiose N. Lietuvoje. Pav. „Gaz. Warsz". Nr. 316 vėl randame „Kap'o" apgailėstavimą, kad Merkinėj tapo panaikintos lenkiškos pamaldos. Del to „Kap'as" skundžiasi, kad „Merkinėj, garsiam senovės Lenkijos uoste, ant Nemuno, kuriame būdavo ir miręs karalius Vladislovas IV, kurio širdis ilsisi Vilniaus Katedroje, lenkų kalba nustojo buvusi paskutinėj sargyboj (na ostatniej placówce), kokia yra bažnyčia."

Ačiū visų pirma „Kap'ui" už taip nuoširdų prisipažinimą, kad jų supratimu, bažnyčia yra visų pirma „lenkų kalbos sargyba". Bet prie progos mes vis tik pirmename, kad jūs ponai kapistai išvalykit pirma savo namus, kur tiek nešvarumų ir neteisėtumų, o paskui rūpinkitės kitų švara.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.